

Anti-pestprotocol

Het doel van ons anti-pestprotocol

Op Het Baken dragen wij zorg voor een veilig leerklimaat en willen wij incidenten voorkomen. Leerlingen hebben een veilige schoolomgeving nodig om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Pesten is een belangrijk onderwerp als het gaat over sociale veiligheid op scholen. Dit anti-pestprotocol is bedoeld om leerlingen, leraren en ouders duidelijkheid te geven over hoe pesten op Het Baken wordt voorkomen en hoe er gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen alle betrokkenen: leraar, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders.

Wat wij onder pesten verstaan

Van **pesten** is er sprake als I. De negatieve handelingen zijn structureel tegen dezelfde persoon gericht en er is sprake van machtsongelijkheid. Pesten gebeurt vaak in een specifieke groepscontext die zich kenmerkt door een onveilige en negatieve basissfeer in de groep.

Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen en ruzie:

- Bij **plagen** is het gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is geen duidelijke machtsongelijkheid aanwezig. Leerlingen sluiten elkaar niet buiten en het is vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken.
- Bij **ruzie** hebben leerlingen een conflict met elkaar. Ze wisselen over en weer argumenten uit op een emotioneel (boze) manier. Beide leerlingen voelen zich sterk genoeg om de confrontatie aan te gaan waardoor er geen machtsongelijkheid is. Een ruzie leggen leerlingen meestal weer bij.

Veel pestgedrag tussen leerlingen speelt zich online af op sociale media en internet. Bij **online pesten**, oftewel cyberpesten, gaat het om onder meer buitensluiten op sociale media, bedreigen, afpersen, nep-accounts maken, het verspreiden van ongewenst beeldmateriaal en shame-sexting. Ook wanneer het dit zich buiten school afspeelt, kunnen de effecten van online pesten merkbaar zijn in het klaslokaal.

Signalen voor een peestsituatie op school

Het signaleren van pesten is niet eenvoudig. Pesten gebeurt vaak stiekem en een leerkracht kan gewoonweg niet alles waarnemen. Uit diverse onderzoeken (NOR, RuG) blijkt dat leerlingen hun pestervaringen maar weinig delen met hun leraar. Daarnaast spelen de opvattingen die een leraar heeft ten aanzien van pesten een belangrijke rol. Deze opvattingen bepalen mede of pesten wordt gezien als opvallend gedrag dat afwijkt of als normatief gedrag waar geen speciale aandacht voor is.

Een leerkracht kan aan de sfeer in de groep merken dat er iets speelt. Het kan ook zijn dat een leerling aangeeft dat er iets speelt in de groep. Daarnaast kunnen individuele signalen van een leerling aanleiding zijn om na te gaan of er misschien sprake is van pesten. Voorbeelden van deze signalen zijn:

- De leerling is vaak afwezig of ziek;
- De leerling wordt door medeleerlingen aangesproken met een bijnaam;
- De leerling haalt plotseling slechtere resultaten;
- De leerling wordt regelmatig als laatste gekozen bij het indelen van groepjes of het samenwerken;
- De leerling is vaak alleen tijdens pauzes;
- De leerling komt ruim voordat de les begint naar de klas of blijft na de les hangen.

[nro-eindrapportage-405-18-634.pdf](#)

[Bullying in schools: The role of teachers and classmates — the University of Groningen research portal \(rug.nl\)](#)

Aanpak bij peestsituaties

Op Het Baken hanteren wij bij peestsituaties de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA). Dit is een onderdeel van de methodiek van de Vreedzame School en is een stappenplan om effectief en oplossingsgericht op te treden tegen pesten. De stappen lijken simpel: in eerste instantie wordt de gepeste apart genomen en worden de problemen besproken. De leerkracht licht ouders in en er wordt een groepje kinderen geformeerd die een steungroep vormen en gaan helpen. Tenslotte wordt na een week of twee gekeken wat er is veranderd.

Eén van de gevolgen van het toepassen van OPA is dat leerlingen (en leerkrachten) leren om samen conflicten op te lossen door verantwoordelijkheid voor elkaar te aanvaarden. Om de stappen effectief toe te passen, heeft de leerkracht communicatieve vaardigheden en een speciale houding ten opzichte van de leerlingen. Dit komt overeen met de aanpak zoals in de lessen van de Vreedzame School. Omdat het bij deze aanpak belangrijk is om als leerkracht geen deel van het probleem te worden en omdat je een beroep doet op de leerlingen om het probleem op te lossen, is juist die vaardigheid essentieel voor het slagen van deze aanpak. Wat dit stappenplan bijzonder maakt, is dat het erin voorziet dat pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost en dat het leerlingen (en volwassenen) leert om op een andere manier om te gaan met conflicten.

Bij deze aanpak wordt een beroep gedaan op het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep. Door niet te beschuldigen, maar empathie op te roepen en iedereen als potentiële oplosser van het probleem te zien, worden positieve krachten in de groep gestimuleerd.

De oplossingsgerichte pestaanpak is opgebouwd uit de volgende zeven stappen:

Stap 1: Een gesprek met de leerling die gepest wordt en vervolgens met de ouders/verzorgers.

Stap 2: Assistentiegroep samenstellen en groepsgesprek plannen.

Stap 3: Het probleem wordt aan de groep uitgelegd.

Stap 4: De verantwoordelijkheid wordt gedeeld.

Stap 5: De leerkracht vraagt naar ideeën in de groep en komt tot een besluit.

Stap 6: Laat het resultaat aan de assistentiegroep over en observeer hoe het gaat.

Stap 7: Spreek de assistentiegroep, het gepeste kind en ouders/verzorgers opnieuw.

Mogelijke stappen in de begeleiding van de pester:

Bij OPA wordt de pester niet meegenomen in de aanpak, dit omdat via de aanpak met gepeste en hulpgroep het gedrag van de pester al aangepakt wordt. Toch kan het in bepaalde situaties nodig zijn om ook de pester te spreken/te helpen. Hieronder de mogelijke stappen die wij hanteren:

- De pester mogelijkheden aanbieden voor oplossingen volgens de aanpak van de Vreedzame School;
- Contact met ouders opnemen en elkaar informeren en overleggen;
- Praten

Sancties

Er zijn gevallen waar de aanpak van de Vreedzame School en OPA niet werken. Ook kan het zijn dat het pestgedrag te heftig/groot is, dat direct andere maatregelen nodig zijn.

Indien nodig kan de directie dan over gaan tot een tijdelijke verwijdering. Hieraan voorafgaand zal altijd overleg gepleegd worden met ouders/verzorgers.

Het gedrag betreft o.a.:

- Herhaaldelijk fysiek geweld (schoppen, slaan, vernielen)
- Herhaaldelijk verbaal geweld (vloeken, schelden, bedreigen)
- Herhaaldelijk fysiek en verbaal pesten

In de meeste gevallen, voordat een tijdelijke verwijdering aan de orde is:

- Zijn er herhaaldelijk waarschuwingen door de leerkracht geweest
- Is de leerling herhaaldelijk uit de klas gehaald/gestuurd en bij andere leerkrachten en/of directeur geweest
- Zijn er herhaaldelijke gesprekken gevoerd met ouders en leerkracht/directie/interne begeleiding over het gedrag van het kind.

In geval van tijdelijke verwijdering krijgt een leerling schoolwerk mee. De directeur draagt er zorg voor dat de continuïteit van het leerproces wordt gewaarborgd. De directeur brengt altijd het bestuur op de hoogte van een tijdelijke verwijdering.

Preventieve aanpak op school

Blijvende aandacht voor positieve groepsvorming en de sociaal-emotionele vaardigheden is voor ons het meest effectief om pesten te voorkomen en een veilig sociaal klimaat te creëren. We beseffen ons dat de regie van de leerkracht over het groepsproces nodig is voor een veilige sfeer in de klas.

Gedurende het hele schooljaar besteden we hier aandacht aan:

Afspraken over omgangsvormen en gedragsregels

We beginnen het schooljaar met 'de Gouden Weken': een uitgelezen moment om met de klas afspraken te maken over omgangsvormen en gedrag. Betrokkenheid van de klas is van essentieel belang. Zo bespreekt de leerkracht met de groep:

- Wat zijn minimale regels in de groep?
- Wat vinden de leerlingen belangrijk in de onderlinge omgang?
- Welk gedrag accepteren we wel en niet in deze groep?
- Hoe spreken leerlingen elkaar onderling aan als dat niet goed gaat?
- Wanneer verwachten leerlingen dat een leerkracht actie neemt (ook bij social media gebruik)

Binnen onze aanpak van de Vreedzame School vervullen de leerkrachten een voorbeeldrol en houden zij de regie over het proces. In de klassen wordt regelmatig besproken hoe het gaat en worden zo nodig aanpassingen gedaan. Ook de positieve ervaringen worden gedeeld. Daarnaast wordt dit jaarlijks extra in de belangstelling gezet tijdens de Week Tegen Pesten in september.

Investeren in het groepsgevoel

Wanneer leerlingen elkaar kennen en kunnen terugvallen op gedeelde ervaringen, dan zorgt dat voor meer begrip en meer oog voor elkaars welzijn. Het is ook van invloed op de onderlinge omgang. Door te werken aan een 'wij-gevoel' krijgen negatieve aspecten, zoals pesten, minder kans. We maken daarom regelmatig tijd voor activiteiten die dit 'wij-gevoel' versterken of organiseren gezamenlijke opdrachten.

Investeren in het individuele contact

Het is niet alleen belangrijk dat leerlingen elkaar leren kennen. Wij vinden het net zo belangrijk dat de leerkracht de leerlingen kent en weet wat er speelt in hun leven. Zo stimuleren we ook dat het voor leerlingen gemakkelijker wordt om naar een leerkracht toe te stappen als er iets speelt.

Sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem

Een onderdeel van de zorgplicht sociale veiligheid is dat scholen ieder jaar monitoren of de leerlingen zich veilig voelen op school. Op Het Baken zetten we Vensters in om jaarlijks de sociale veiligheid te monitoren, via de module [Monitoring Sociale Veiligheid](#). Hiermee voldoen wij aan de jaarlijkse monitoringsplicht voor de leerlingen van groep 7 en 8 (wet 'Zorgplicht veiligheid op school').

Onze schoolcontactpersonen

Waar mensen samenwerken, gaan soms dingen mis. Als ouder kunt u bijvoorbeeld ontevreden zijn over de planning van adv-dagen, schoonmaakwerkzaamheden, de wijze waarop uw kind begeleid wordt of de communicatie vanuit de school. We gaan ervan uit dat we de meeste vragen en

opmerkingen in onderling overleg kunnen oplossen. We nodigen u van harte uit bij ontevredenheid, de leerkracht en de schoolleiding aan te spreken.

Bij klachten over ongewenste omgangsvormen op school, zoals: pesten, ongewenste intimiteiten, discriminatie, agressie en geweld, kunnen ouders en kinderen een beroep doen op ondersteuning van de schoolcontactpersoon.

De schoolcontactpersoon is er voor u. Zij luistert naar u, geeft u informatie over mogelijke vervolgstappen en brengt u in contact met de externe vertrouwenspersoon voor verdere ondersteuning. Onze schoolcontactpersoon is: **Berna van Tol**. U kunt een mail sturen en zij zal dan contact met u opnemen om een afspraak te maken. Ook kunt u na schooltijd op haar werkdagen bij haar binnenlopen.

De school kent ook een externe vertrouwenspersoon. U kunt de externe vertrouwenspersoon zien als een objectieve deskundige van buiten de school. De externe vertrouwenspersoon begeleidt u bij het wegnemen van de door u gesignaleerde klacht, of bij het indienen van een klacht bij het schoolbestuur of de klachtencommissie.

Vertrouwensinspecteur

Voor een onafhankelijk advies in geval van een klacht, kunt u ook contact opnemen met de vertrouwensinspecteur: Centraal meldpunt: telefoonnummer 0900 - 111 3 111 (lokaal tarief), op werkdagen van 08:00 uur tot 17:00 uur.

Meldplicht

Schoolleiding, contactpersonen en vertrouwenspersonen zullen een klacht van ouders/leerlingen zorgvuldig behandelen. Bij klachten van ouders en leerlingen over de schoolsituatie, waarbij mogelijk sprake is van seksuele intimidatie, ontucht of een ander zedendelict, is de school verplicht tot het doen van aangifte bij de officier van justitie.

Voor het behandelen van klachten is CPOW aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie. Het adres van de Landelijke Klachtencommissie voor het protestantschristelijk onderwijs is: Postbus 694, 2270 AR Voorburg.

Bij het meldpunt vertrouwensinspecteurs kan men ook terecht met klachten over seksueel misbruik, seksuele intimidatie, fysiek geweld en psychisch geweld zoals grove pesterijen. Ook discriminatie, onverdraagzaamheid en extremisme zijn onderwerpen waarover u contact op kunt nemen. Het meldpunt vertrouwensinspecteurs is te bereiken op het telefoonnummer 0900 - 1113111.

Wat kunnen ouders doen?

Een ouder kent zijn kind natuurlijk het beste: wees alert voor signalen en gedragswijzigingen. Natuurlijk hoeft niet elk signaal of elke gedragsverandering te zeggen dat je kind gepest wordt: er kunnen ook andere redenen aan de oorsprong liggen.

Bij de gepeste:

- Mag niet meedoen bij spelletjes of wordt als laatste gekozen
- Schoolprestaties gaan achteruit
- Vermijdt de speelplaats of blijft dicht bij de leraar tijdens pauzes

- Ziet er ongelukkig, gestrest, depressief uit
- Klaagt over buikpijn, hoofdpijn
- Heeft misschien niet één goede vriend
- Bezittingen worden afgenomen of verstopt
- Wordt uitgelachen, onvriendelijk benaderd
- Komt thuis met kapotte fiets, kleren of boeken
- Heeft blauwe plekken, schrammen
- Neemt geen klasgenootjes mee
- Is bang om naar school te gaan
- Kiest een onlogische route van en naar school
- Slaapt onrustig en heeft nare dromen
- Vraag en/of steelt geld van familie
- Wordt niet uitgenodigd voor feestjes
- Overspannen en gestrest op zondagavond of aan het eind van een vakantie

Bij de pester:

- Weigert om met bepaalde mensen samen te werken
- Zet zich af tegen de groep, speelt de baas
- Pikt er snel zwakke plekken uit
- Kan zich moeilijk inleven in anderen
- Aanvaardt moeilijk regels en grenzen
- Reageert vaker impulsief en agressief
- Signalen van een dubbelleven: in de buurt van autoriteit is er niets aan de hand, op onbewaakte momenten misdraagt het kind zich

Niet al deze signalen komen bij alle pesters of gepesten voor en al zeker niet in dezelfde mate. Het zijn enkele signalen die alarmbellen kunnen doen afgaan.

Gespeste kinderen zullen hierover niet snel praten. Ze schamen zich of zijn bang om het erger te maken wanneer een volwassene zich ermee gaat 'bemoeien'.

Ouders van gepeste kinderen:

- Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Het zelfvertrouwen kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens vertellen'. Hierdoor plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.

Ouders van de pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of lid te worden van een andere vereniging.

- Beloon het gewenste gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter het beleid en de beslissingen van de school staat.

Alle ouders:

- Neem de ouders van zowel het gepeste kind als de pester serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor zichzelf en voor anderen op te komen.
- Indien u naar uw mening geen gehoor vindt op school over het (cyber)pesten kunt u terecht bij de contactpersoon, het schoolbestuur of de (landelijke) klachtencommissie.
- Om meer te weten over (cyber)pesten, kun je op internet het nodige vinden. De volgende websites zijn in elk geval interessant:

www.pestweb.nl (vooral voor kinderen)

www.ouders.nl

www.mijnkindonline.nl

www.cyberpesten.be

www.iksurfveilig.nl

www.pesten.net

www.meldpunt.nl

www.helpwanted.nl

www.mediaenco.nl